

Anyone travelling by train or by car on the highway through the middle part of the river Váh valley certainly cannot miss a massive complex of buildings of the former Castle on the left bank of the Váh river and a monastery - which is now a prison. High walls are hiding fates of thousands of people who spent there some time either voluntarily or they were forced to... Already for 300 years the towers of the Baroque temple have been a part of this striking silhouette.

The single-nave Baroque church of a hall type with a crypt, with two corner towers is completed by a sanctuary with a straight closure with a two-storey vestry. The second floor of the vestry served as an oratory for the monks. The nave is topped by two fields of cross vaults on the bands resting on mighty rugged pillars with massive cornices and one cross-vault over the sanctuary. There are two side chapels on both sides of the nave. The windows are only on the south-west wall of the church, the north-east wall is unbroken by windows and the building of the former monastery leans on it. Originally there was also a door in the vestry leading to the monastery hallway.

Trinitarians dedicated the church to St. Trinity the picture of which was also on the main altar. From the time of its construction, the original Baroque pews, wooden polychrome pulpit, were preserved, as well as a part of the mobiliary in the vestry and the original rectangular entry portal, with a straight cornice with a bell profile. Side altars (1766) have wooden pillar architecture made by a lay brother Hypolit of the Ilava monastery. They are decorated with artistically valuable works of the carving master Anton Millner from Lednica.

On the altar with the image of St. Anne there is also a sculpture of St. Anne and St. Joachim (the parents of the Virgin Mary). On the altar with a replica of the valuable icon of Brno Virgin Mary there are statues of the Trinitarian saints, the founders of the order. The church was consecrated by the Nitra canon, archdeacon and parish priest of Trenčín Adam Györi.

Baroková rytina (1739) zobrazuje kostol s kláštorom a nemocnicou. Vo vnútorných nádvoříach sú tzv. rajské dvory, v popredí záhrada a rybník. Za kostolom a kláštorom vidno veľké nádvorie obklopené kaštieľom Königseggovcov. V pozadí naznačené Biele Karpaty so zručaninou Vršatského hradu. V hornej časti rytiny je mariánsky obraz.

The Baroque engraving (1739) shows the church with the monastery and hospital. In the inner patios there are the so-called "Paradise Yards", in the foreground there is a garden and a pond. Behind the Church and the monastery, you can see a large courtyard surrounded by the manor house of the Königseggs. In the background, there are White Carpathians, with the ruins of the Vršatec Castle. At the top of the engraving there is a Marian image.

After the departure of Trinitarians from Ilava (they stayed here for more than 80 years) and the change to a parish church, there were structural adaptations made, which can be divided into 5 stages of construction.

The entrance to the monastery from the vestry has been bricked in, the cloister gallery was removed and the front wall with the main altar was modified. The new main altar has a wooden tabernacle ended by a polychrome canopy with a gold-plated sculpture of a pelican on the top.

On the front wall above the altar there is a hanging picture of All Saints - the new patrons of the church - framed by illusion altar architecture (probably 1788). Painted sculptures of St. Peter and Paul on the extension of the illusion altar are complemented by the motive of the St. Trinity (reminder of the patrocinium from the times of the Trinitarians). The original organ from the time of the construction of the church was replaced in 1950 by a new one made by the company Tuček from Kutná Hora, designed by E. Zavorský. In 2015 it has undergone a full reconstruction.

Bronzová krstiteľnica z roku 1650. Ostrožičovci ju pôvodne darovali ešte staršiemu, dnes už nejestvujúcemu farskému kostolu. Dielo vynikajúceho kovolejárskeho majstra Baltazára Herolda. A bronze baptistery from the year 1650. Originally the Ostrožič family donated it to the older parish church, not existing now. It is the work of the excellent metal founder master Balthasar Herold.

THE MONASTERY OF THE ORDER OF THE HOLY TRINITY

TRINITARIANS

The Hungarian king Leopold I sold the Ilava Castle together with the castle estate for 80 000 golden coins to count Siegfried Breuner of Stübingen. He borrowed the money for the purchase from Archbishop George Széchényi and some sources mention that the Archbishop got these possessions as a pledge for the borrowed money. According to the last will of George Széchényi in 1694 the foundation deed of the Monastery of the Trinitarian Order in Ilava was drafted, the first one in the Kingdom of Hungary. He wished that the monks - Trinitarians settle in the estate in Ilava, so that they remember him and pray for the salvation of his soul in their masses...

Trinitarians came mostly from Spain and Austria; they were buying Christians from Turkish captivity and helped also as male nurses.

They settled in the Upper Castle. They repaired it and began with the construction of the Baroque church with two towers (1701-1718), the towers (1718-1722), and later added the building of the monastery and the hospital (1753). The monks had a large garden and in the inner patios the so-called "Paradise Yards". The first representative of the Ilava monastery was the father Joseph a Sacramento. In the monastery they also brought up monastic novices and already in 1695 a philosophy course was established there, later a college of philosophy.

In 1783 the monastery was abolished by the sovereign Joseph II. After the departure of Trinitarians, the monastery church served as a parish church.

ILAVA CASTLE AND MONASTERY

- 1446 - The first reliable report on Ilava Castle. It mentions its captain Mikuláš of Klobušice - the servant of Pongrác of Svätý Mikuláš, then the holder of Ilava
- 1454 - John Hunyadi
- 1460 - Juraj Hatňanský (George of Hatné)
- 1470 - Blaise Magyar - he got the castle with the castle estate from the king Matthias Corvinus
- 1473 - Ilava had two landlords. Blaise Magyar adopted his son in law Paul Kinizsi and gave him half of his possessions
- 1495 - Palatine Stephen Zápolya, later his son John Zápolya
- 1527 - Vladislav Macedonian

- 1533 - Nicholas Ostrožič, later other members of the family
- 1685 - Siegfried Christoph Breuner of Stübingen (general, vice-chairman of the Empire's Court Chamber)
- 1694 - Foundation deed of the monastery of the order of St. Trinity
- 1695 - Arrival of Trinitarians to Ilava
Lower Castle - mansion - count Breuner
Upper Castle - order of Trinitarians
- 1701-1718 - Construction of the Baroque church - without towers
- 1718-1722 - The Church complete with towers and facade
- 1718 - After the death of count Breuner the estate was inherited by his sister Maria A. Königsegg, née Breuner, later further descendants
- 1753 - Trinitarians finished the building of the monastery and hospital
- 1783 - Abolition of the monastery after the reforms of the sovereign Joseph II. The buildings of the monastery were bought from The Royal Chamber by the Königsegg family
- 1787 - Joseph II allowed using the former Trinitarian Church as a parish church as it is to this day
- 1855 - Count Gustav Königsegg sold the entire complex of buildings of the Ilava Castle to the Kingdom of Hungary
- 1856 - The state established a provincial prison in Ilava for prisoners with a sentence of more than 10 years. Since then, the Castle serves as a prison
- 1856-1918 - Provincial penitentiary for prisoners with a sentence of more than 10 years
- 1918-1939 - Penitentiary for criminals (male, female)
- 1919 - About 200 civilians and soldiers were imprisoned for their political activity
- 1938- 1945 - Comenius Institute - a house of correction for juvenile delinquents in a part of the prison, dissolved in 1944. Detention camp for political prisoners -for all persons causing serious worries, that they will be inconvenient for the Slovak State. Also a temporary centre for different groups of prisoners (Jews, communists) and detention camp for prisoners of war.

RÍMSKOKATOLÍCKY KOSTOL VŠETKÝCH SVÄTÝCH V ILAVE

- kostol trinitárov

ROMAN CATHOLIC CHURCH OF ALL SAINTS IN ILAVA

- Church of the Trinitarian Order

1718 - 2018

Kto cestuje stredným Považím vlakom alebo autom po diaľnici, na ľavom brehu Váhu určite neprehradiť mohutný komplex budov bývalého hradu a kláštora - v súčasnosti väznice. Za vysokými múrmi sa ukrývajú osudy tisícov ľudí, ktorí tu dobrovoľne alebo násilu, istý čas pobudli... Už 300 rokov sú súčasťou tejto výraznej siluety veže barokového chrámu.

Ružová ulica s kostolom v roku 1886. Väčšina domov bola vtedy ešte pricemná so slamenými strechami. The street with the church in 1886. Most of the houses were then still only single-storey houses with thatched roofs.

Jednolodový barokový kostol halového typu s kryptou, s dvomi nárožnými vežami je ukončený svätyňou s rovným záverom s dvojpodlažnou sakristiou. Druhé nadzemné podlažie sakristie slúžilo ako oratórium pre mníchov.

Loď je zaklenutá dvomi poľami krížových klenieb na pásoch dosadajúcich na mohutné členité prístenné piliere s mohutnými rímsami a jednou krížovou klenbou nad svätyňou. Na obidvoch stranách lode sa nachádzajú dve bočné kaplnky. Okná sú iba na juhozápadnej stene kostola, severovýchodná je plná a prilieha k nej budova bývalého kláštora. Pôvodne boli v sakristii aj dvere do kláštornej chodby.

Trinitári chrám zasvätili sv. Trojici, ktorej obraz bol aj na hlavnom oltári. Z čias výstavby sa zachovali pôvodné barokové lavice, drevená polychrómovaná kazateľnica, v sakristii časť mobiliáru a pôvodný vstupný pravouhlý portál, hore s rovnou rímsou zvonovitého profilu. Bočné oltáre (1766) majú drevenú stĺpovú architektúru, vyhotovil ich laický brat Hypolit z ilavského kláštora. Zdobia ich umelecky hodnotné diela rezbárskeho majstra

KLÁŠTOR RÁDU NAJSVÄTEJŠEJ TROJICE

TRINITÁRI

Uhorský kráľ Leopold I. predal Ilavský hrad s hradným panstvom za 80 000 zlatých grófovi Siegfriedovi Breunerovi zo Stübingenu. Ten si na kúpu požičal od ostrihomského arcibiskupa Juraja Széchényiho, a niektoré pramene uvádzajú, že arcibiskup tieto majetky dostal do zálohy za vypožičané peniaze. Podľa poslednej vôle Juraja Széchényiho bola v roku 1694 spísaná zakladacia listina **KLÁŠTORA RÁDU TRINITÁROV V ILAVE**, prvého v Uhorsku. Želal si usadiť rehoľníkov - trinitárov na panstve v Ilave, aby vo svojich sv. omšiach na neho pamätali a prosili za spásu jeho duše...

Trinitári pochádzali väčšinou zo Španielska a Rakúska, vykúpili kresťanov z tureckého zajatia a vykonávali aj ošetrovateľskú činnosť.

Usadili sa v objekte horného hradu. Tento opravili a začali s výstavbou barokového dvojvežového kostola (1701-1718) s vežami (1718-1722), neskôr pristavili budovy kláštora a nemocnice (1753). Pri nich mali mnísi veľkú záhradu a na vnútorných

Antona Millnera z Lednice.

Na oltári s obrazom sv. Anny sa nachádza aj plastika sv. Anny a tiež sv. Joachima (rodičia Panny Márie). Na oltári s replikou vzácnej ikony - Panny Márie Brnenskej sú sochy trinitárskych svätcov, zakladateľov rádu. Vysvätenie kostola previedol nitriansky kanonik, archidiakon a trenčiansky farár Adam Győri.

Po odchode trinitárov z Ilavy (pôsobili tu viac ako 80 rokov) a zmenou na farský kostol došlo k stavebným úpravám, ktoré je možné rozdeliť do 5 stavebných etáp. V sakristii zamurovali vchod do kláštora, zrušili kláštorný chór a upravili čelnú stenu s hlavným oltárom. Nový hlavný oltár má drevené tabernakulum ukončené polychrómovaným baldachýnom s pozlátenou plastikou pelikána na vrchole.

Na čelnej stene nad oltárom je závesný obraz Všetkých svätých - nových patrónov kostola - rámovaný iluzívnou oltárnou architektúrou (pravdepodobne 1788). Maľované sochy sv. Petra a Pavla dopĺňa v nadstavci iluzívneho oltára motív Sv. Trojice (pripomenutie patrocínia z čias trinitárov). Pôvodný organ z čias výstavby kostola nahradili v roku 1950 novým od firmy Tuček Kutná Hora, podľa návrhu E. Zavarského. V roku 2015 prešiel kompletnou rekonštrukciou.

nádvoriach tzv. rajske dvory. Prvý predstaviteľ ilavského rehoľného domu bol P. Jozef a Sacramento. V kláštore vychovávali i rehoľných novicov, už v r. 1695 tu vznikol kurz filozofie, neskôr filozofické collegium - vysoká škola filozofická.

V roku 1783 bol kláštor panovníkom Jozefom II. zrušený. Po odchode trinitárov začal kláštorný kostol slúžiť ako farský.

ILAVSKÝ HRAD A KLÁŠTOR

1446 - Prvá hodnoverná správa o Ilavskom hrade. Spomína sa v nej jeho kapitán Mikuláš z Klobušíc - služobník Pongráca zo Svätého Mikuláša, vtedajšieho držiteľa Ilavy

1454 - Ján Hunyady

1460 - Juraj Hatňanský (Juraj z Hatného)

1470 - Blažej Magyar - hrad s panstvom dostal od kráľa Mateja Korvína

1473 - Ilava mala dvoch zemepánov. Blažej Maďar adoptoval svojho zaťa Pavla Kinizsiho a dal mu polovicu svojich majetkov

1495 - Palatín Štefan Zápoľský, neskôr jeho syn Ján Zápoľský

1527 - Vladislav Macedónsky

1533 - Mikuláš Ostrožič, neskôr ďalší členovia rodu

1685 - Siegfried Krištof Breuner zo Stübingenu (generál, podpredseda ríšskej dvorskej komory)

1694 - Zakladacia listina kláštora rádu trinitárov

1695 - Príchod trinitárov do Ilavy. Dolný hrad - panské sídlo - gróf Breuner. Horný hrad - rehoľa trinitárov

1701-1718 - Výstavba barokového kostola - bez veží

1718-1722 - Kostol dokončený s vežami a priechlím.

Pôvodné barokové lavice. Original Baroque pews

Pred kostolom na mieste bývalého panského rybníka sa v súčasnosti nachádza verejný park so zreštaurovanou sochou sv. Jána Nepomuckého. Park nesie meno Štefana Rausa (1880-1958). Bývalý ilavský učiteľ, starosta, kronikár bol aj organistom v kostole a viedol spevácky zbor. In front of the church, on the site of a former manorial pond nowadays there is a public park with a restored statue of St. John of Nepomuk. The park is named after Stefan Raus (1880-1958) the former Ilava teacher, chronicler, organist in the church, and choir director.

1718 - Po smrti grófa Breunera zdedila panstvo jeho sestra Mária A. Königseggová r. Breunerová, neskôr ďalší potomkovia

1753 - Trinitári dostavali kláštor a nemocnicu

1783 - Zrušenie kláštora po reformách panovníka Jozefa II. Budovy kláštora odkúpili od kráľovskej komory Königseggovci

1787 - Bývalý trinitársky kostol povolil Jozef II. používať ako farský. Tým je dodnes

1855 - Gróf Gustáv Königsegg predal celý komplex budov Ilavského hradu uhorskému štátu

1856 - Štát zriadil v Ilave krajiniskú trestnicu pre väzňov s výmerou trestu nad 10 rokov. Od tých čias hrad slúži väzenským účelom

1856-1918 - Krajiniská trestnica pre väzňov s výmerou trestu nad 10 rokov

1918-1939 - Trestnica pre kriminálne živly (muži, ženy)

1919 - Za politickú činnosť uväznených cca 200 civilov a vojakov

1938 - 1945 - Komenského ústav - nápravno-výchovné zariadenie pre mladistvých (v časti väznice, rozpustený 1944). Zaisťovací tábor pre politických väzňov - pre všetky osoby vzbudzujúce vážnu obavu, že budú prekážkou Slovenského štátu. Tiež dočasné stredisko pre rôzne skupiny väzňov (židia, komunisti) a zaisťovací tábor pre vojnových zajatcov.

Under the church there is a spacious crypt, for the construction of which the Trinitarians used a deep trench around the Upper Castle, together with the older masonry structures of the Castle. They fully used the terrain for making a crypt under the entire church. It is the burial place of some of the members of the order, people who donated to the church and local nobility.

Pod kostolom sa nachádza priestraná krypta, na jej vybudovanie trinitári využili hlbokú hradnú priekopu okolo horného hradu, s použitím resp. zapojením starších murovaných konštrukcií hradu. Táto terénna situácia bola plne využitá a poslúžila pre vznik krypty pod celým kostolom. Sú tu pochovaní niektorí členovia rádu, časť donátorov kostola a miestnej šľachty

Na fotografii vidno vsadenie kostola do hradného areálu. Ten je v súčasnosti väznicou, preto je kostol z iných strán ako z hlavnej čelnej juhovýchodnej fasády s nástupným mohutným schodiskom neprístupný. The picture shows the setting of the Church in the Castle premises. It is a prison now, therefore the Church is inaccessible from other sides, only from the main south-east facade with the massive staircase.

V kruhovej kompozícii vidíme uhorských kráľov, pápežov, svätcov a svätice v dobových rúchach, s atribútmi. Kompozícia smeruje k nebu, k postave Panny Márie. In the circular composition we can see the kings of the Kingdom of Hungary, popes, and saints in period attires with their attributes. The composition is pointing to the sky, to the figure of Virgin Mary.

MESTO ILAVA
2018
www.ilava.sk
www.farnost-ilava.estranky.sk